

ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผล ในการจัดการศึกษาโดยครอบครัว*

THE CAUSAL RELATIONSHIP OF FACTORS AFFECTING THE EFFECTIVENESS OF HOMESCHOOL MANAGEMENT

มณฑา จำปาลีทอง**

ดร.ภารดี อนันต์นาวิ***

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อหาความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลในการจัดการศึกษาโดยครอบครัว กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารการศึกษาและนักวิชาการศึกษาทั้งในระดับเขตพื้นที่และระดับกระทรวง สังกัดกระทรวงศึกษาธิการ กลุ่มครอบครัวที่จัดการศึกษาโดยครอบครัว สมาชิกบ้านเรียนและสมาชิกร่วมเรียนรู้ของสมาคมบ้านเรียนไทย จำนวน 444 คน ตัวแปรที่ศึกษาประกอบด้วย ตัวแปรแฝง 6 ตัวแปร ได้แก่ ปัจจัยด้านความพร้อมของครอบครัว ปัจจัยด้านแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ปัจจัยด้านผู้เรียน ปัจจัยด้านแผนการจัดการศึกษาโดยครอบครัว ปัจจัยด้านความร่วมมือและสนับสนุนจากภาครัฐ และประสิทธิผลการจัดการศึกษาโดยครอบครัว มีตัวแปรสังเกตได้ 19 ตัวแปร เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบ

สอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น การเก็บรวบรวมข้อมูล และวิเคราะห์ข้อมูลใช้วิธีการสังเกตและสัมภาษณ์เชิงลึกและใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติในการหาค่าสถิติพื้นฐาน การตรวจสอบโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลในการจัดการศึกษาโดยครอบครัว ผลการวิจัยพบว่าความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลในการจัดการศึกษาโดยครอบครัวมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ในเกณฑ์ที่ยอมรับได้ โดยพิจารณาจากค่าที่คำนวณได้ดังนี้ ค่าไค-สแควร์ = 199.30; ท้องศาอิสระ = 92; ค่าไค - สแควร์สัมพัทธ์ = 2.1; ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืน = 0.95; ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืนที่ปรับแก้แล้ว = 0.91; ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืนเปรียบเทียบ = .99; ค่ารากของค่าเฉลี่ยกำลังสองของความคลาดเคลื่อนโดยประมาณ = 0.05; ค่าราก

*วิทยานิพนธ์การศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

**นิสิตหลักสูตรการศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

***ผู้ช่วยศาสตราจารย์ภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

ของค่าเฉลี่ยกำลังสองของความคลาดเคลื่อนในรูป
คะแนนมาตรฐาน = 0.04; ค่ารากของค่าเฉลี่ยกำลัง
สองของเศษเหลือ = 0.03; ตัวแปรทั้งหมดในแบบ
จำลองสามารถใช้อธิบายความแปรปรวนของตัวแปร
ประสิทธิผลการจัดการศึกษาโดยครอบครัวได้ร้อยละ
81 รวม 3 ด้าน คือ ด้านความสามารถในการผลิต
ผู้เรียน ความสามารถในการปรับตัวของพ่อแม่และ
ความพึงพอใจของพ่อแม่โดยตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อ
ตัวแปรประสิทธิผลการจัดการศึกษาโดยครอบครัว
อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ได้แก่ 1) ปัจจัยด้าน
ความพร้อมของครอบครัว 2) ปัจจัยด้านแรงจูงใจ
ใฝ่สัมฤทธิ์ 3) ปัจจัยด้านผู้เรียน 4) ปัจจัยด้านแผน
การจัดการศึกษา และ 5) ปัจจัยด้านความร่วมมือ
และการสนับสนุนจากภาครัฐ

Abstract

The purposes of this study were to develop and to validate the causal relationship of factors affecting the effectiveness of homeschool management. The sample consisted of educational administrators and academic groups in the Office of Educational Service Area and in the Ministry of Educational, family groups of homeschool, homeschool learning members, and the Thai Homeschool Association, totally 444. The variables consisted of the six latent variables, namely: readiness of family, motivation, students of homeschool, educational program, cooperation from the government, and homeschool effectiveness. Also, nineteen observable variables were also included. The instrument was a questionnaire constructed by the researcher. The

data was collected by observation and an indepth interview. The SPSS program by means of descriptive statistics was used for analyzing the data. Finally, LISREL 8.8 student and LISREL 8.5 program were used to measure the causal relationship model of factors affecting the effectiveness of homeschool management. The research results indicated that the causal relationship of factors affecting the effectiveness of homeschool management was consistent with the empirical data. The validation of model was indicated by $\chi^2 = (199.30; df = 92; \text{Relative - Chi-square} = 2.1; \text{GFI} = 0.95; \text{AGFI} = 0.91; \text{CFI} = .99; \text{RMSEA} = 0.05; \text{SRMR} = 0.04; \text{RMR} = 0.03;$ The variables in the adjusted model accounted for 81 percent of the variance of the effectiveness homeschool management on ability of students production, adaptability of parents and satisfaction of parents. The variables having statistically significantly direct and indirect effects on the effectiveness homeschool management were: 1) readiness of family, 2) motivation, 3) students of homeschool, 4) educational program of homeschool, and 5) cooperation from the government.

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การศึกษาคือกระบวนการเปลี่ยนแปลงเชิงคุณภาพโดยการพัฒนาความสามารถที่ติดตัวมาของมนุษย์แต่ละคนเป็นกระบวนการที่ช่วยให้คนได้พัฒนาตนเองตลอดช่วงชีวิต ตั้งแต่การวางรากฐานพัฒนาการของชีวิตตั้งแต่แรกเกิด การ

พัฒนาศักยภาพและขีดความสามารถด้านต่าง ๆ ที่จะดำรงชีพและประกอบอาชีพได้อย่างมีความสุข รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลง รวมเป็นพลังสร้างสรรค์ การพัฒนาประเทศได้อย่างยั่งยืน การศึกษาจึงเป็นเรื่องของการพัฒนาคนเป็นการสร้าง "ทุนมนุษย์" อันเป็นหัวใจของการพัฒนาคนที่ได้รับการพัฒนาอย่างเหมาะสมจะเป็นกำลังแรงงานที่มีคุณภาพของประเทศจะเป็นกลไกและกำลังสำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคมและประเทศชาติ (อารุณ จันทวานิช และไพบูลย์ แจ่มจรัส, 2542, หน้า 3)

ประเทศต่างๆ ที่มีความเจริญสามารถนำพาประเทศของตนสู่ความเจริญก้าวหน้าได้เพราะระบบการศึกษาหรือระบบการจัดการให้ประชาชนเกิดการเรียนรู้แล้วลงมือปฏิบัติปรับปรุงการปฏิบัติให้ดีขึ้นจนถึงขั้นมีอุดมการณ์ทางการเมืองเพื่อการพัฒนาตนและชีวิตของแต่ละคนในการหาประโยชน์ให้สังคมและโลกโดยรวม ซึ่งเป็นสิ่งที่ต้องทำอย่างจริงจังและต่อเนื่องเป็นประสบการณ์ที่ต้องอาศัยบ้านโรงเรียนชุมชน สังคมและสื่อมวลชนเป็นครูผู้ชี้นำ และเป็นตัวแบบที่ดีให้ประชาชนตั้งแต่เยาว์วัย รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยตราไว้ ณ วันที่ 11 ตุลาคม พุทธศักราช 2540 ซึ่งได้ชื่อว่า เป็น "รัฐธรรมนูญฉบับประชาชน" ได้บัญญัติเกี่ยวกับการศึกษาว่า บุคคลย่อมมีสิทธิเสมอกันในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่า 12 ปี ที่รัฐจะต้องจัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย การจัดการศึกษาอบรมของรัฐต้องคำนึงถึงการมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและเอกชน (กรมวิชาการ, 2541, หน้า 1, 175, 183, 244) ก่อให้เกิดพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 อันเป็นกฎหมายแม่บทแห่งการปฏิรูปการศึกษาโดยประกาศใช้เมื่อวันที่ 19 สิงหาคม พ.ศ. 2542

และมีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ 20 สิงหาคม พ.ศ. 2542 เป็นต้นมา และทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงครั้งใหญ่ ในแวดวงการศึกษาไทยหลายประการ การเปลี่ยนแปลง สำคัญประการหนึ่งซึ่งส่งผลกระทบต่อทุกครอบครัวในสังคมไทยก็คือการให้สิทธิแก่ "ครอบครัว" ในการจัดการศึกษาให้แก่สมาชิกได้โดยถูกต้องตามกฎหมายหรือเปิดโอกาสให้แก่ครอบครัวโดยให้พ่อแม่มีสิทธิในการจัดการศึกษาให้แก่ลูกเองได้ ที่เรียกว่า การจัดการศึกษาโดยครอบครัว (Home School) ซึ่งนับเป็นทางเลือกใหม่ในการจัดการศึกษาและเป็นการส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการศึกษาของประชาชน (ศรีวรรณ มีคุณ, 2546, หน้า 12)

จากสภาพปัญหา แนวคิด การจัดการศึกษาโดยครอบครัวในสังคมไทยและต่างประเทศมีวิวัฒนาการมายาวนานจนถึงปัจจุบันและผลงานวิจัยที่สำคัญ ๆ ดังได้กล่าวมา ประกอบกับการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาโดยครอบครัว ซึ่งเป็นการจัดการศึกษาที่ถูกต้องตามกฎหมายและก่อให้เกิดกระแสความตื่นตัวเป็นวงกว้างในกลุ่มพ่อแม่ผู้ปกครองที่จะใช้สิทธิอันชอบธรรมของตนเพื่อจัดการศึกษาให้แก่บุตรในปกครอง เพราะสถาบันทางครอบครัวเป็นหน่วยหนึ่งของสังคมที่เป็นพื้นฐาน โครงสร้างที่ก่อให้เกิดกระบวนการสร้างพฤติกรรมและวัฒนธรรม ค่านิยม ทศนคติ ความเชื่อ และบุคลิกภาพของเด็ก และจากผลงานวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมของพ่อแม่ในการศึกษาของลูกมีส่วนสัมพันธ์โดยตรงกับความสำเร็จของลูกไม่เพียงแต่ด้านการเรียนเท่านั้น แต่ยังมีผลต่อความสำเร็จในชีวิตของเด็ก การจัดการศึกษาโดยครอบครัวจึงเป็นการจัดการศึกษาทางเลือกหนึ่งที่มีความสำคัญในการสร้างปัญญา

พัฒนาความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งกาย ใจ และ จิตวิญญาณที่จะทำให้ทุกคนสามารถดำรงตนอยู่ในสังคมได้อย่างเท่าเทียม มีจริยธรรม มีคุณค่าและมีความสุข โดยการสร้าง เป็น โมเดลเชิงสาเหตุเพื่ออธิบายถึงสาเหตุต่างๆ ที่ส่งผล ต่อประสิทธิผลการจัดการศึกษาโดยครอบครัว ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะทำวิจัยเรื่องความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลในการจัดการศึกษาโดยครอบครัว เพื่อเป็นแนวทางในการจัดการศึกษาโดยครอบครัวของการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานสำหรับผู้บริหาร และผู้ที่สนใจและมีความพร้อมที่จะจัดการศึกษาให้กับบุตรหลานให้มีประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลในการจัดการศึกษาโดยครอบครัว
2. เพื่อสร้างแบบจำลองความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นของปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของการจัดการศึกษาโดยครอบครัว

สมมติฐานของการวิจัย

1. ปัจจัยด้านความพร้อมของครอบครัวส่งผลทางบวกทั้งทางตรงทางอ้อมผ่านและ ไม่ผ่านแรงจูงใจไปยังประสิทธิผลของการจัดการศึกษาโดยครอบครัว
2. ปัจจัยด้านแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ส่งผลทางบวกทั้งทางตรงทางอ้อมไม่ผ่านและผ่านแผนการจัดการศึกษาโดยครอบครัว ไปยังประสิทธิผลของการจัดการศึกษาโดยครอบครัว
3. ปัจจัยด้านผู้เรียนส่งผลทางบวกทั้งทางตรงทางอ้อมผ่านและ ไม่ผ่านแรงจูงใจ ไปยังประสิทธิผลของการจัดการศึกษาโดยครอบครัว
4. ปัจจัยด้านแผนการจัดการศึกษา ส่งผล

ทางบวกไปยังประสิทธิผลของการจัดการศึกษาโดยครอบครัว

5. ปัจจัยด้านความร่วมมือและการสนับสนุนจากรัฐ ส่งผลทางบวกทั้งทางตรงทางอ้อมผ่านและไม่ผ่านแผนการจัดการศึกษาไปยังประสิทธิผลของการจัดการศึกษาโดยครอบครัว

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เป็นข้อมูลที่ใช้เป็นแนวทางในการกำหนดนโยบายของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่อการจัดการศึกษาโดยครอบครัว
2. เป็นข้อมูลที่ใช้ในการกำหนดแผนและกระบวนการส่งเสริมและพัฒนา สถานงานจัดการศึกษาโดยครอบครัว
3. เป็นข้อมูลสำหรับครอบครัวที่มีความสนใจในการจัดการศึกษาโดยครอบครัวเพื่อเตรียมความพร้อมในด้านปัจจัยต่างๆ ที่จะส่งผลต่อประสิทธิผลของบุตรหลาน
4. เป็นข้อมูลสำหรับนักวิจัยทางการศึกษา ผู้บริหารการศึกษาที่สนใจและนำประเด็นต่าง ๆ ในงานวิจัยไปใช้ให้เกิดประโยชน์ในสถาบันที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตของเนื้อหาในการวิจัย การวิจัยในครั้งนี้มุ่งศึกษาความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลในการจัดการศึกษาโดยครอบครัว ได้แก่ 1) ปัจจัยด้านความพร้อมครอบครัว 2) ปัจจัยด้านแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ 3) ปัจจัยด้านผู้เรียน 4) ปัจจัยด้านแผนการจัดการศึกษา 5) ปัจจัยด้านความร่วมมือและการสนับสนุนจากรัฐ

2. ขอบเขตของกลุ่มตัวอย่างศึกษาจากกลุ่มที่มีประสบการณ์การจัดการศึกษาโดยครอบครัว และผู้บริหารการศึกษานักวิชาการศึกษาในระดับกระทรวงและเขตพื้นที่ได้แก่

2.1 ผู้บริหารการศึกษาและนักวิชาการศึกษาในเขตพื้นที่ซึ่งมีหน้าที่เกี่ยวข้องกับแผนและนโยบาย การส่งเสริมการจัดการศึกษากรณีพิเศษ ประเมินผลการศึกษาและการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการจัดการศึกษาโดยครอบครัว

2.2 กลุ่มครอบครัวที่จัดการศึกษาโดยครอบครัว ซึ่งลงทะเบียนกับสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาลงทะเบียนกับโรงเรียนหมู่บ้านเด็กจังหวัดกาญจนบุรี กลุ่มครอบครัวที่เป็นสมาชิกสมาคมบ้านเรียนไทยซึ่งจัดการศึกษาโดยครอบครัวและสมาชิกร่วมเรียนรู้สมาคมบ้านเรียนไทย

2.3 ผู้บริหารและเจ้าหน้าที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานและสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา

3. ตัวแปรที่ศึกษาตัวแปรที่ศึกษาในครั้งนี้ แบ่งเป็น 2 กลุ่มคือ

3.1 ตัวแปรอิสระ ประกอบด้วย

3.1.1 ปัจจัยด้านความพร้อมของครอบครัว ได้แก่ ภูมิหลังและความเห็นพ้องต้องกันของครอบครัว ความรักความใกล้ชิดความเอาใจใส่ติดตามดูแล ความรับผิดชอบ เวลาและ การบริหารจัดการเวลา

3.1.2 ปัจจัยด้านแรงจูงใจไม่สัมฤทธิ์ ได้แก่ ความตั้งใจมุ่งมั่น ซึ่งเป็นตัวแปรสังเกตได้เพียงตัวเดียวที่ได้จากการศึกษาแนวคิดทฤษฎีงานวิจัยและได้จากการศึกษาข้อมูลเชิงประจักษ์โดยการศึกษานำร่อง กับกลุ่มตัวอย่าง

3.1.3 ปัจจัยด้านผู้เรียน ได้แก่ สติ

ปัญญา ร่างกาย จิตใจและสภาพปัญหา

3.1.4 ปัจจัยด้านแผนการจัด การศึกษา ได้แก่ หลักสูตรและการบูรณาการกระบวนการเรียนรู้และกิจกรรมสื่อ/แหล่งเรียนรู้/ สิ่งแวดล้อม/ สภาพบ้าน และวิธีการวัดผล การประเมินผล

3.1.5 ปัจจัยด้านความร่วมมือและการสนับสนุนจากรัฐ ได้แก่ การยอมรับรับรู้ การประสานงานของบ้านและรัฐ การประชาสัมพันธ์ และการสนับสนุนช่วยเหลืออย่างต่อเนื่อง

3.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ ประสิทธิภาพของการจัดการศึกษาโดยครอบครัว ได้แก่ ด้านความสามารถในการผลิตผู้เรียน ด้านความสามารถในการปรับตัวของพ่อแม่และด้านความพึงพอใจของพ่อแม่

เครื่องมือการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามใช้สอบถาม กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยในช่วงเวลาที่ทำวิจัยขณะนี้และสามารถเป็นกลุ่มตัวอย่างในเวลาอื่นได้จากผู้บริหารและนักวิชาการศึกษา จากจำนวนเขตพื้นที่ 37 เขต ๆ ละ 9 คน จำนวน 333 คน พ่อแม่กลุ่มครอบครัวบ้านเรียนจำนวน 79 ครอบครัว ๆ ละ 2 คน จำนวน 158 คน สมาชิกร่วมเรียนรู้ของสมาคมบ้านเรียนไทยจำนวน 38 คนเจ้าหน้าที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานจำนวนและสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาจำนวน 10 คน รวมทั้งหมด 539 คน รายละเอียดของแบบสอบถามแต่ละตอนเป็นดังนี้ 1) ตอนที่ 1 แบบสอบถาม เกี่ยวกับสถานภาพของผู้บริหารการศึกษา/นักวิชาการศึกษา สมาชิกสมาคมบ้านเรียนไทยและกลุ่มครอบครัวที่จัดการศึกษาโดยครอบครัว 2) ตอนที่ 2 แบบสอบถาม

วัดปัจจัยด้านความพร้อมของครอบครัวประกอบด้วย องค์ประกอบย่อยเกี่ยวกับ ภูมิหลังและความเห็น พ้องต้องกันของครอบครัว ความรัก ความใกล้ชิด ความเอาใจใส่ติดตามดูแลความรับผิดชอบเวลาและ การบริหารจัดการเวลา จำนวน 20 ข้อ 3) ตอนที่ 3 แบบสอบถามวัดปัจจัยด้านแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ประกอบด้วยองค์ประกอบย่อยเกี่ยวกับความตั้งใจ มุ่งมั่น จำนวน 10 ข้อ 4) ตอนที่ 4 แบบสอบถาม วัดปัจจัยด้านผู้เรียน ประกอบด้วยองค์ประกอบย่อย ด้านความพร้อมสติปัญญา ร่างกาย จิตใจและสภาพ ปัญหาจำนวน 16 ข้อ 5) ตอนที่ 5 แบบสอบถามวัด ปัจจัยด้านแผนการจัดการศึกษาประกอบด้วยองค์ ประกอบย่อยเกี่ยวกับหลักสูตรและการบูรณาการ กระบวนการเรียนรู้และกิจกรรม สื่อ/แหล่งเรียนรู้/ สิ่งแวดล้อมและสภาพบ้านและวิธีการวัดผล ประเมินผลจำนวน 17 ข้อ 6) ตอนที่ 6 แบบสอบถาม วัดปัจจัยด้านความร่วมมือและการสนับสนุนจากรัฐ ประกอบด้วยองค์ประกอบย่อยเกี่ยวกับการยอมรับ รับรู้ การประสานงาน การประชาสัมพันธ์และการ สนับสนุนช่วยเหลืออย่างต่อเนื่อง จำนวน 16 ข้อ 7) ตอนที่ 7 แบบสอบถามวัดปัจจัยด้านประสิทธิผล ของการจัดการศึกษาโดยครอบครัวซึ่งการประเมิน ประสิทธิภาพโดยใช้หลายเกณฑ์

การวิเคราะห์ข้อมูล

ดำเนินการดังต่อไปนี้คือ 1) ดำเนินการโดย ทำการวิเคราะห์ข้อมูลและประมวลผลด้วยเครื่อง คอมพิวเตอร์เพื่อเตรียมข้อมูลพื้นฐานด้วยการใช้ โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติในการหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าความแปรปรวนและความโค้ง 2) วิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่าง ตัวแปรสังเกตได้ 19 ตัวแปรในโมเดลความสัมพันธ์

เชิงสาเหตุ โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบ เพียร์สัน เพื่อให้ได้เมตริกซ์สหสัมพันธ์ระหว่าง ตัวแปรสังเกตได้ ในโมเดลด้วยการใช้โปรแกรม สำเร็จรูปทางสถิติ 3) ตรวจสอบโมเดลการวัดปัจจัย ด้านต่างๆหรือตัวแปรแฝงเพื่อตรวจสอบความตรง ของโมเดลการวัดตัวแปรแฝงทุกตัว โดยวิเคราะห์ องค์ประกอบเชิงยืนยัน ด้วยโปรแกรมวิเคราะห์ ความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้น 4) ตรวจสอบ ความสอดคล้องของโมเดลสมการโครงสร้างของ แบบจำลองความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผล ต่อประสิทธิผลของการจัดการศึกษาโดยครอบครัว กับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยใช้โปรแกรมวิเคราะห์ ความสัมพันธ์ โครงสร้างเชิงเส้น ซึ่งพิจารณาภาพรวม ของโมเดลจากค่าสถิติวัดระดับความกลมกลืน ได้แก่ 2; Relative - Chi-square; GFI; AGFI; CFI; RMSEA; SRMR; RMR และ NFI 5) ปรับแบบ จำลองสมมติฐานโดยปรับค่าความคลาดเคลื่อน ของตัวแปรสังเกตได้ให้สัมพันธ์กันโดยไม่ปรับ ค่าพารามิเตอร์แต่ประการใด นำข้อมูลทีวิเคราะห์ได้ มาแปลผลและนำมาสรุปรวมกับการวิเคราะห์ข้อมูล ที่รวบรวมจากสภาพจริงที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึก และแปลความหมายข้อมูลแล้วเพื่อนำไปสู่การสรุป และยืนยันปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของการ จัดการศึกษาโดยครอบครัว และ 6) ผู้วิจัยจะสรุป ผลและนำเสนอแบบจำลองความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ ของปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการจัดการศึกษา โดยครอบครัว

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าความแปรปรวนและความโค้งพบว่าตัวแปรสังเกตได้ที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด

เมื่อพิจารณาโดยรวมได้แก่ความตั้งใจมุ่งมั่นความรัก/ความใกล้ชิด ความเอาใจใส่ติดตามดูแล คือ มีค่าเท่ากับ 4.30, 4.30 และ 4.01 ตัวแปรสังเกตได้ที่มีค่าเป็นบวกมากที่สุดเท่ากับ 2.68 ได้แก่ ความรัก/ความใกล้ชิด รองลงมาคือปัจจัยด้านแรงจูงใจไม่สัมฤทธิ์เท่ากับ 1.68

2. ผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสังเกตได้ทั้ง 19 ตัวแปรที่เป็นองค์ประกอบของตัวแปรแฝง พบว่าค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ทุกตัวมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ .05 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์มีค่าระหว่าง .092 ถึง .855 โดยทุกตัวแปรสังเกตได้มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ใกล้เคียงกันยกเว้นตัวแปรสังเกตได้การยอมรับรับรู้ (Acx8) การประสานงานของบ้านและรัฐ (Cox9) การประชาสัมพันธ์ (Inx10) และการสนับสนุนช่วยเหลืออย่างต่อเนื่อง (Sux11) ซึ่งเป็นองค์ประกอบของตัวแปรแฝงด้านความร่วมมือสนับสนุนจากรัฐที่มีค่าสหสัมพันธ์กับตัวแปรสังเกตได้อื่นๆ ค่อนข้างน้อย

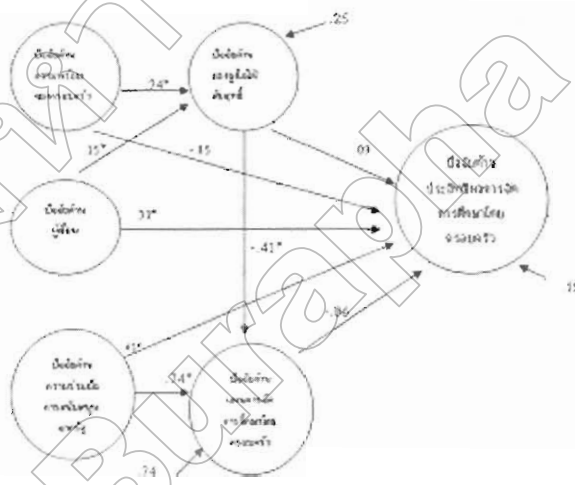
3. ผลการวิเคราะห์โมเดลการวัดของแต่ละตัวแปรแฝงหรือแต่ละปัจจัย โดยการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน พบว่า โมเดลการวัดของตัวแปรแฝงทั้ง 5 ตัวแปร ได้แก่ ปัจจัยด้านความพร้อมของครอบครัว ปัจจัยด้านผู้เรียน ปัจจัยด้านความร่วมมือสนับสนุนจากรัฐ ปัจจัยด้านแผนการจัดการศึกษาโดยครอบครัว และปัจจัยด้านประสิทธิผลการจัดการศึกษาโดยครอบครัว มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมีนัยสำคัญทางสถิติ และเมื่อพิจารณาจากผลการตรวจสอบค่าสถิติค่า χ^2 , ที่องศาอิสระ (df), ค่า P - Value, ค่าดัชนี GFI, ค่าดัชนี AGFI ค่า RMSEA ค่า Standardized RMR, ค่าไค-สแควร์สัมพัทธ์และค่า CFI ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐาน

ที่แสดงว่า โมเดลการวัดของทุกตัวแปรแฝงมีความตรง ดังนั้นตัวแปรสังเกตได้ 19 ตัวแปรเป็นองค์ประกอบของทุกตัวแปรแฝง และที่สำคัญถ้าโมเดลมีความตรงในระดับที่ไม่ดี โดยพิจารณาจากค่าสถิติที่ผู้วิจัยได้ปรับค่าสั่งในโปรแกรมลิสรลให้ความคลาดเคลื่อนสัมพันธ์กันได้เช่นตัวแปรแฝงปัจจัยด้านความพร้อมของครอบครัว ปรับความคลาดเคลื่อนของตัวแปรสังเกตได้ความรัก/ความใกล้ชิด (Lx2) และความเอาใจใส่ติดตามดูแล (Ox3) โดยใช้คำสั่ง FR TD (2,3) เพื่อปรับค่าสถิติ RMSEA ให้มีค่าต่ำกว่า 0.06 ปัจจัยด้านความร่วมมือสนับสนุนจากรัฐปรับความสัมพันธ์ความคลาดเคลื่อนของตัวแปรสังเกตได้การยอมรับรับรู้ (Acx8) และการประชาสัมพันธ์ (Inx10) โดยใช้คำสั่ง FR TD (8,10) โดยผู้วิจัยไม่ได้ปรับค่าประมาณพารามิเตอร์แต่อย่างใด

4. ผลการวิเคราะห์แบบจำลองความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลในการจัดการศึกษาโดยครอบครัว ก่อนปรับความสัมพันธ์ของค่าความคลาดเคลื่อนของตัวแปร แสดงว่าตัวแปรสังเกตได้ทุกตัวในแต่ละตัวแปรแฝงของแบบจำลองตามสมมุติฐานเป็นองค์ประกอบที่แท้จริงตามกรอบแนวคิดการวิจัยและสอดคล้องกับผลการวิเคราะห์โมเดลการวัดของแต่ละตัวแปรแฝงที่ผู้วิจัยได้ตรวจสอบจากการนำเสนอในตอนต้นที่ 3 เนื่องจากค่าน้ำหนักองค์ประกอบของตัวแปรสังเกตได้มีค่ามากกว่า 0.30 แสดงว่าค่าน้ำหนักองค์ประกอบมีนัยสำคัญทางสถิติ นอกจากนี้เศษเหลือมีค่าไม่เกิน 2 แต่โดยหลักการทั่วไปการตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างโมเดลองค์ประกอบกับข้อมูลเชิงประจักษ์ เมื่อพิจารณาจากค่าสถิติไค-สแควร์ (χ^2) มีนัยสำคัญ ($P \leq .05$) แต่ค่าสถิติไค-สแควร์สัมพัทธ์น้อยกว่า

3.00 ดังนั้น GFI และดัชนี AGFI มีค่ามากกว่า 0.90 ดัชนี CFI มีค่ามากกว่า 0.95 ค่า Standardized RMR มีค่าต่ำกว่า 0.08 และค่า RMSEA มีค่าต่ำกว่า 0.06 แสดงว่าโมเดลองค์ประกอบสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์พบว่าค่าสถิติวัดระดับความกลมกลืน (Goodness of Fit Measures) ของแบบจำลอง ได้แก่ ค่าสถิติไค-สแควร์ (χ^2) = 664.69; df = 141; P-Value = 0.000; GFI = 0.86; AGFI = 0.82; Largest Standardized Residual = 8.94; CFI = .94; Standardized RMR = 0.05; RMR = 0.04; และ RMSEA = 0.092; NFI = 0.92 จึงเป็นสาเหตุให้แบบจำลองความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลในการจัดการศึกษาโดยครอบครัวในภาพรวมยังไม่กลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์

ผู้วิจัยได้ปรับความคลาดเคลื่อนของเมตริกซ์ TD, TE และ 1H มีความตรงและมีเส้นทางอิทธิพลดังนี้

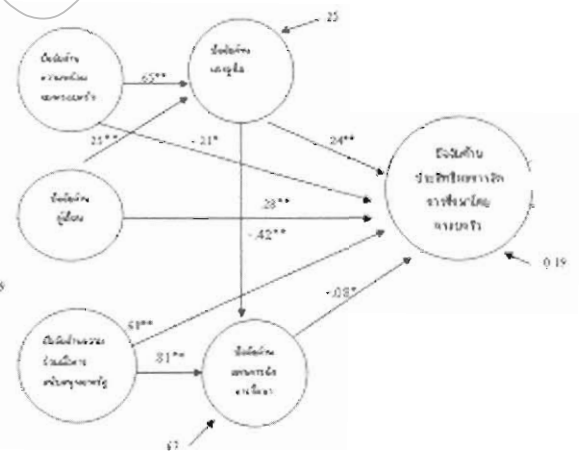
4. ตัวแปรแฝงปัจจัยด้านผู้เรียน มีอิทธิพลทางตรงและทางอ้อมผ่านแรงงูใจไฟสัณฤทธิ์ไปยังตัวแปรแฝงปัจจัยด้านประสิทธิผลการจัดการศึกษา มีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพล .28 และ .07

5. ตัวแปรแฝงปัจจัยด้านความร่วมมือสนับสนุน

1. ตัวแปรแฝงปัจจัยด้านความพร้อมของครอบครัวมีอิทธิพลทางตรงไปยังตัวแปรแฝงปัจจัยด้านแรงงูใจไฟสัณฤทธิ์ มีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพล .65 และมีอิทธิพลทางอ้อมผ่านแรงงูใจไฟสัณฤทธิ์ไปยังปัจจัยด้านแผนการจัดการศึกษาฯ มีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพล - .27

2. ตัวแปรแฝงปัจจัยด้านความพร้อมของครอบครัว มีอิทธิพลทางตรงและทางอ้อมผ่านปัจจัยด้านแรงงูใจไฟสัณฤทธิ์ ไปยังตัวแปรแฝงปัจจัยด้านประสิทธิผลการจัดการศึกษาฯ มีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพล - .21 และ .48

3. ตัวแปรแฝงปัจจัยด้านผู้เรียน มีอิทธิพลทางตรงไปยังตัวแปรแฝงปัจจัยด้านแรงงูใจไฟสัณฤทธิ์ มีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพล .25 และมีอิทธิพลทางอ้อมผ่านแรงงูใจไฟสัณฤทธิ์ ไปยังปัจจัยด้านแผนการจัดการศึกษาฯ มีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพล เท่ากับ .10

จากรัฐ มีอิทธิพลทางตรงไปยังตัวแปรแฝงปัจจัยด้านแผนการจัดการศึกษาฯ มีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพล เท่ากับ .81

6. ตัวแปรแฝงปัจจัยด้านความร่วมมือสนับสนุนจากรัฐ มีอิทธิพลทางตรงและทางอ้อมผ่านตัวแปร

แฟงปัจจัยด้านแผนการจัดการศึกษาฯ ยังตัวแปร
แฟงปัจจัยด้านประสิทธิผลการจัดการศึกษาโดย
ครอบครัว มีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลเท่ากับ .68
และ -.06

7. ตัวแปรแฟงปัจจัยด้านแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์
มีอิทธิพลทางตรงไปยังปัจจัยด้านแผนการจัดการ
ศึกษาฯ มีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลเท่ากับ -.42

8. ตัวแปรแฟงปัจจัยด้านแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์
มีอิทธิพลทางตรงและทางอ้อมผ่านปัจจัยด้านแผน
การจัดการศึกษาโดยครอบครัว ไปยังตัวแปรแฟง
ปัจจัยด้านประสิทธิผลการจัดการศึกษาฯ โดย
ครอบครัว มีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลเท่ากับ .24
และ .03

9. ตัวแปรแฟงปัจจัยด้านแผนการจัดการศึกษา
โดยครอบครัว มีอิทธิพลทางตรงไปยังตัวแปรแฟง
ปัจจัยด้านประสิทธิผลการจัดการศึกษาฯ มีค่า
สัมประสิทธิ์อิทธิพลเท่ากับ -.08

อภิปรายผล

ในการวิจัยครั้งนี้มีข้อค้นพบที่ควรนำมา
อภิปรายผลดังนี้

1. สมมุติฐานข้อที่ 1 กำหนดว่า ปัจจัยด้าน
ความพร้อมของครอบครัว ส่งผลทางบวกทั้งทาง
ตรงทางอ้อมผ่านและไม่ผ่านแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์
ไปยังประสิทธิผลของการจัดการศึกษาโดยครอบครัว
ผลการวิจัยสอดคล้องกับสมมุติฐานการวิจัย คือ
ปัจจัยด้านความพร้อมของครอบครัว ส่งผลทางบวก
ทั้งทางตรงทางอ้อม ผ่านและไม่ผ่านแรงจูงใจ
ใฝ่สัมฤทธิ์ไปยังประสิทธิผลของการจัดการศึกษา
โดยครอบครัว โดยปัจจัยด้านความพร้อมของครอบครัว
ส่งผลทางตรงที่สทงลบต่อประสิทธิผลการจัดการ
ศึกษาโดยครอบครัว เมื่อครอบครัวใช้ปัจจัยด้าน

ความพร้อมครอบครัวระดับมากจะส่งผลต่อ
ประสิทธิผลการจัดการศึกษาโดยครอบครัวน้อย
หรือใช้ปัจจัยด้านความพร้อมครอบครัวน้อยส่งผล
ต่อประสิทธิผลการจัดการศึกษาโดยครอบครัวมาก
ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า การเป็นครอบครัว
บ้านเรียนนั้น ครอบครัวต้องคอยสังเกตและ
แทรกแซงให้น้อยที่สุด เพราะถ้ามากเกินไปเด็กจะรู้ตัว
เราต้องให้ธรรมชาติเด็กที่สุด ผู้ใหญ่ต้องคอยสังเกต
และคอย (ยุทธชัย เกลิมชัย, สัมภาษณ์, 9 มกราคม
2550) ส่วนปัจจัยด้านความพร้อมของครอบครัว
ส่งผลทางอ้อมผ่านแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ไปยัง
ประสิทธิผลของการจัดการศึกษาโดยครอบครัว
ที่เป็นเช่นนี้ อาจเกิดจากพ่อแม่มีความตั้งใจจริง
รับผิดชอบต่องาน ทุ่มเทด้วยความสามารถทั้งหมด
อดทนสูงเพื่อให้งานบรรลุเป้าหมาย ต้องมี
ความอดทนสูงสามารถทนกับลูกได้ยาวนานต่อเนื่อง
มีความอดสาเหที่จะอบรม การอบรมบ่มนิสัยลูก
เป็นงานที่ละเอียดอ่อน พ่อแม่ทุ่มเวลาทั้งหมดให้
กับลูกและพ่อแม่มีจุดมุ่งหมายในการเลี้ยงดูลูก มี
ความเข้มแข็ง ไม่แพ้ต่ออุปสรรคทั้งปวง (นิคม
วรรณราชู, 2544, หน้า 127, 141-148)

2. สมมุติฐานข้อที่ 2 กำหนดว่า ปัจจัยด้าน
แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ส่งผลทางบวกทั้งทางตรงทาง
อ้อมผ่านและไม่ผ่านปัจจัยด้านแผนการจัดการ
ศึกษาโดยครอบครัวไปยังประสิทธิผลของการ
จัดการศึกษาโดยครอบครัว ผลการวิจัยสอดคล้อง
กับสมมุติฐานการวิจัย คือปัจจัยด้านแรงจูงใจ
ใฝ่สัมฤทธิ์ ส่งผลทางบวกทั้งทางตรงทางอ้อมผ่าน
และไม่ผ่านปัจจัยด้านแผนการจัดการศึกษาโดย
ครอบครัว ไปยังประสิทธิผลของการจัดการศึกษา
โดยครอบครัว กล่าวคือปัจจัยด้านแรงจูงใจ
ใฝ่สัมฤทธิ์ส่งผลทางตรงไปยังประสิทธิผลของการ

จัดการศึกษาโดยครอบครัวอาจเป็นเพราะว่าแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์จะผลักดันให้มีความพยายามที่จะทำงานให้เกิดความสำเร็จ เพราะข้อสำคัญที่สุดคือ "ใจ" ของพ่อแม่ผู้นั้นเองว่ามุ่งมั่นเพียงใด ความมุ่งมั่นของพ่อแม่และความเอาใจใส่ของพ่อแม่ที่มีต่อลูกนั้น จะเป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุดที่จะชี้วัดความสำเร็จของการจัดการศึกษาโดยครอบครัว (อมรวิชช์ นาครทรรพ, 2543, หน้า 78-80)

ส่วนปัจจัยด้านแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ส่งผลทางอ้อมทิศทางลบผ่านปัจจัยด้านแผนการจัดการศึกษาโดยครอบครัวไปยังประสิทธิผลของการจัดการศึกษาโดยครอบครัว แสดงว่าถ้าพ่อแม่มีความตั้งใจมุ่งมั่นสูงในการจัดการศึกษาโดยครอบครัว จะส่งผลต่อปัจจัยด้านแผนการจัดการศึกษาน้อย อาจเป็นเพราะว่าพ่อแม่เขียนแผนการจัดการศึกษาในหัวข้อต่าง ๆ เช่น เป้าหมายพ่อแม่ต้องระบุไว้ชัดเจนและต้องทำให้ได้ตามเป้าหมายที่หวังและต้องการ โดยหลักสูตรนั้นพ่อแม่นำปรัชญาของแต่ละครอบครัวมาปรับให้เข้ากับหลักสูตรแกนกลาง ซึ่งสามารถปรับได้ตามความถนัดความสนใจที่เป็นอยู่ในขณะนั้นของเด็ก ดังนั้นหลักสูตรจึงหลากหลายยืดหยุ่นได้ (รุจิเรข แสงจิตต์พันธุ์, สัมภาษณ์, 25 ธันวาคม 2549) และการเขียนแผนการจัดการศึกษาเป็นการเขียนล่วงหน้า 3 ปี เราสามารถปรับได้ตามความสามารถ ความสนใจ ความสมัครใจ ตามความเป็นจริงตามพัฒนาการของลูก อีกทั้งกระบวนการเรียนรู้ต้องสอดคล้องกับศักยภาพของเขา (จุลมาศ เป้งหอม, 2550, สัมภาษณ์, 10 มกราคม 2550) และที่สำคัญกิจกรรมการเรียนการสอนปรับเปลี่ยนได้ กิจกรรมใดที่ลูกสนใจก็ไปส่ง และชักจูงลูกก่อนที่จะตัดสินใจนำไป (จินตนา ศักดิ์ภู่อารัม, สัมภาษณ์, 25 ธันวาคม 2549) ส่วนแหล่งเรียนรู้ สื่อ

สิ่งแวดล้อม เป็นรูปธรรมจากเรื่องใกล้ตัว จะเป็นของจริงและพาไปดู (รุจิเรข แสงจิตต์พันธุ์, สัมภาษณ์, 26 ธันวาคม 2549) ซึ่งสอดคล้องกับ จินตนา ศักดิ์ภู่อารัม (2549, สัมภาษณ์, 25 ธันวาคม 2549) ที่กล่าวว่าบ้านเรียนคงจะวัน จะพาเด็กไปแก่นนคร ศูนย์วัฒนธรรม คุณยุทธชัยพาไปดูสวนตึกโสภ ทำให้เด็กเพลิดเพลิน หรือคุณประทีปให้ลูกปลูกมังคุดซึ่งสอดคล้องกับวิถีชีวิตจริงรวมทั้งวิถีการวัดผล ประเมินผลจะประเมินตามสภาพจริง โดยร่วมมือกับเขตพื้นที่ ดังนั้นการประเมินผลน่าจะเชื่อถือและมั่นใจได้ (รุจิเรข แสงจิตต์พันธุ์, สัมภาษณ์, 26 ธันวาคม 2549)

3. สมมุติฐานข้อที่ 3 กำหนดว่า ปัจจัยด้านผู้เรียน ส่งผลทางบวกทั้งทางตรงทางอ้อมผ่านและไม่ผ่านปัจจัยด้านแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ไปยังประสิทธิผลของการจัดการศึกษาโดยครอบครัว ผลการวิจัยสอดคล้องกับสมมุติฐานการวิจัยคือ ปัจจัยด้านผู้เรียนส่งผลทางบวกทั้งทางตรงทางอ้อมผ่านและไม่ผ่านปัจจัยด้านแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ไปยังประสิทธิผลของการจัดการศึกษาโดยครอบครัว ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่าเมื่อผู้เรียน มีความพร้อมทั้งทางด้านสติปัญญา ร่างกาย จิตใจ และสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นส่งผลทางตรงต่อประสิทธิผลของการจัดการศึกษาโดยครอบครัว เนื่องจากตัวลูกเองมีส่วนสำคัญที่สุดที่ส่งผลต่อความสำเร็จ เด็กทุกคนมีศักยภาพในตัว มนุษย์ทุกคนใฝ่เรียนรู้อยู่แล้ว ครอบครัวจะส่งเสริมศักยภาพการเรียนรู้ของเด็ก ลูกจะแสดงออกมาหมดว่าอยากเรียนอะไร เพราะให้อิสระ การเรียนรู้จากข้างในตัวเด็ก เด็กทุกคนไม่อยากจะเป็นคนไร้ค่า อยากรู้อะไร เขาจะแสดงออกแต่เราต้องคอยสังเกต และแทรกแซงให้น้อยที่สุดเพราะถ้ามากเกินไปเด็กจะรู้ตัว เราต้องให้ธรรมชาติเด็กที่สุด ผู้ใหญ่ต้องคอยสังเกต

และคุย จากสภาพเฉพาะของแต่ละครอบครัว บางครอบครัวมีเหตุจากตัวลูก คือลูกมีลักษณะพิเศษ มีความบกพร่อง พิการ เป็นโรคบางอย่าง สมาชิกในการจัดการศึกษาในระบบโรงเรียนตอบสนองไม่ได้ หรือเด็กมีความอัจฉริยะ ทักษะโดดเด่นและเมื่อพ่อแม่ค้นพบจึงพัฒนาศักยภาพของลูกให้เต็มที่ ถ้าเก่งด้านกีฬา ก็เสริมด้านกีฬา (ยุทธชัย เถลิงชัย, สัมภาษณ์, 10 มกราคม 2550) ดังนั้นในการจัดการศึกษาโดยครอบครัวให้เกิดประสิทธิผล จะต้องมีการปัจจัยสนับสนุนพื้นฐานในการเรียนการสอน ได้แก่ ความสนใจของผู้เรียน การพัฒนาระดับความสามารถ ความฉลาด พัฒนาการด้านร่างกาย อารมณ์ ความคิดสร้างสรรค์ ความรับผิดชอบต่องานและทักษะการทำงาน ที่สำคัญผู้เรียนและผู้สอนต้องไม่แยกจากกันชัดเจนต้องร่วมมือกัน ผู้ปกครองเป็นผู้เรียนผู้เอาใจใส่และร่วมเรียนรู้กับลูก ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางของการเรียนรู้ ให้ผู้เรียนมีความเป็นอิสระ (Danley, 1999)

4. สมมติฐานข้อที่ 4 กำหนดว่า ปัจจัยด้านแผนการจัดการศึกษาส่งผลทางตรงไปยังประสิทธิผลของการจัดการศึกษาโดยครอบครัว ผลการวิจัยสอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยคือ ปัจจัยด้านแผนการจัดการศึกษา ส่งผลทางตรงที่ชัดเจนไปยังประสิทธิผลของการจัดการศึกษาโดยครอบครัวที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า การศึกษาโดยครอบครัวจะประสบผลสำเร็จจะต้องประกอบไปด้วยแหล่งเรียนรู้ซึ่งแหล่งเรียนรู้สำหรับการศึกษาโดยครอบครัวนั้นมีอยู่ทุกที่รอบๆ ตัวเด็กทั้งในครอบครัว ชุมชน และต่างชุมชน ซึ่งทุกคนสามารถเป็นครูหรือเป็นแหล่งเรียนรู้ให้แก่เด็กได้ เนื้อหาวิชาจะต้องกำหนดจากความต้องการและความจำเป็นของบุคคลและชุมชน เป็นเนื้อหาเชิงปฏิบัติมากกว่า

ทฤษฎี โดยครอบคลุมเนื้อหาวิชาครบถ้วน โดยมีคืองแยกเป็นรายวิชาแต่ควรสอดแทรกอยู่ในการดำเนินชีวิตจริงของเด็ก (ศรีวรรณ มีคุณ, 2546, หน้า 18)

5. สมมติฐานข้อที่ 5 กำหนดว่า ปัจจัยด้านความร่วมมือสนับสนุนจากรัฐส่งผลทางตรงทางอ้อมผ่านและไม่ผ่านแผนการจัดการศึกษาโดยครอบครัวไปยังประสิทธิผลของการจัดการศึกษาโดยครอบครัว ผลการวิจัยสอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัย คือ ปัจจัยความร่วมมือสนับสนุนจากรัฐส่งผลทางตรงทางอ้อมผ่านและไม่ผ่านแผนการจัดการศึกษาโดยครอบครัวไปยังประสิทธิผลของการจัดการศึกษาดังนั้น กระทรวงศึกษาธิการเป็นหน่วยงานภาครัฐที่มีบทบาทสำคัญในการจัดการศึกษาโดยครอบครัวเป็นหน่วยงานที่มีบทบาทหน้าที่ในการกำหนดนโยบายการจัดการศึกษา ดังนั้นการนำนโยบายของรัฐสู่การปฏิบัติการส่งเสริมการสนับสนุนการจัดการศึกษาโดยครอบครัวอย่างจริงจัง เพื่อเป็นปัจจัยสนับสนุนการจัดการศึกษาโดยครอบครัวจึงเป็นสิ่งที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2547, หน้า 114-115) ดอลควิสต์ (Dahlquist, 2002) ศึกษาการจัดการศึกษาโดยครอบครัวในสหรัฐอเมริกา นิโชตาตามการรับรู้ของผู้จัดการศึกษาโดยครอบครัว พบว่าการจัดการศึกษาโดยครอบครัวต้องใช้เวลามากและผู้ที่จัดการศึกษาโดยครอบครัวต้องการให้เขตพื้นที่การศึกษาสนับสนุนเกี่ยวกับการฝึกอบรม นโยบายและการวิจัยในอนาคต

ปัจจัยความร่วมมือสนับสนุนจากรัฐส่งผลทางอ้อมที่ชัดเจนผ่านแผนการจัดการศึกษาโดยครอบครัวไปยังประสิทธิผลของการจัดการศึกษาโดยครอบครัว เพราะว่ากระทรวงศึกษาธิการยังได้กำหนดแนวทางให้ครอบครัวจัดทำแผนการจัดการศึกษาแยกเป็นรายวิชา กำหนดค่าน้ำหนักเป็น

หน่วยกิต 8 กลุ่มสาระ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2549, หน้า 23-25) โดยภาพรวมแล้วครอบครัวกำหนดกรอบการเรียนรู้/สาระการเรียนรู้ไว้กว้าง ๆ ตามความเชื่อ ปรัชญา การดำรงชีวิตและให้ความสำคัญต่อกิจกรรมและกระบวนการเรียนรู้ที่จะนำไปสร้างองค์ความรู้ เพราะการจัดการศึกษาโดยครอบครัวมีความแตกต่างไปจากการจัดการศึกษาในระบบโรงเรียนเป็นการศึกษาทางเลือกที่สามารถเข้าถึงคุณลักษณะเฉพาะของตัวผู้เรียนแต่ละคน หลุดพ้นจากข้อจำกัดของชั้นเรียนขนาดใหญ่ที่มีผู้เรียนจำนวนมาก สามารถใช้โอกาสนี้ไปสร้างสรรค์กระบวนการเรียนรู้ที่ทำให้ผู้เรียนมีพัฒนาการตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพ การศึกษาโดยครอบครัวจึงเป็นการจัดการศึกษาที่มีความหลากหลายและมีความยืดหยุ่นอยู่ในตัวสูง ให้ภาพการเรียนรู้โดยรวม (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2549, หน้า 7)

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ด้านความพร้อมของครอบครัว โดยพ่อแม่ควรถามความคิดเห็นของสมาชิกในครอบครัว ทั้งพ่อแม่ลูกควรมีความเห็นร่วมกันที่จะจัดการศึกษาเมื่อตัดสินใจ โดยแน่นอนพ่อแม่จะต้องใกล้ชิดเอาใจใส่คอยสังเกตติดตามดูแลพัฒนาการของลูก มีการบันทึกเพื่อเสนอต่อสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ในการวัดและประเมินผล นอกจากนี้พ่อแม่ลูกควรใช้เวลาอยู่ด้วยกันในการทำกิจกรรมตามการดำรงชีวิตทั้งภายในบ้านและนอกบ้าน ให้อิสระกับลูกอย่างเต็มที่ในการแสดงออกถึงความสามารถ ความสนใจที่ต้องการใฝ่รู้ใฝ่เรียนหรือสนใจ ไม่แทรกแซงการแสดงออกของลูก และในกรณีที่ไม่มีความรู้ลูกอยู่ที่บ้านพ่อแม่ต้องสามารถบริหารจัดการได้

เช่น นำลูกไปที่ที่ทำงานได้

2. ด้านแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์เป็นความมุ่งมั่น ตั้งใจที่เป็นแรงผลักดันของพ่อแม่ในการจัดการศึกษาโดยครอบครัวให้กับลูก โดยพ่อแม่ควรมีความเชื่อมั่นในศักยภาพการเรียนรู้ของลูกและความสามารถของครอบครัว และพ่อแม่ควรแสดงออกถึงความมั่นใจให้ลูกได้เห็นที่จะจัดการศึกษา

3. ด้านผู้เรียน ความพร้อมของผู้เรียนเป็นสิ่งสำคัญ พ่อแม่ต้องเตรียมบุตรหลานในเรื่องของจิตใจเป็นเรื่องใหญ่ กล่าวคือให้ลูกมีความยินดีเต็มใจ ที่จะให้พ่อแม่จัดการศึกษาโดยครอบครัว ส่วนพัฒนาการด้านร่างกายและอารมณ์ พ่อแม่ควรที่จะนำพาลูกให้มีการออกกำลังกายเล่นกีฬา หรือมีกิจกรรมร่วมกับสังคมทางศิลปะดนตรีตามความสนใจ เพื่อให้ลูกมีความแข็งแรงทั้งทางร่างกายและจิตใจและสามารถเรียนรู้ ปรับตัว ได้ตามพัฒนาการของแต่ละช่วงวัย

4. ด้านแผนการจัดการศึกษานั้น พ่อแม่ควรศึกษาพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ที่ให้สิทธิพ่อแม่ในการจัดการศึกษาโดยครอบครัว และแนวคิดปรัชญาในการจัดการศึกษาของครอบครัวเพื่อให้เกิดการบูรณาการหลักสูตรกระบวนการเรียนรู้ สื่อการเรียนการสอน ตลอดจนวิธีการวัดผลประเมินตามสภาพจริงของครอบครัว ซึ่งต้องมีความยืดหยุ่นสามารถปรับได้ตามความสนใจและความต้องการของผู้เรียน โดยในกระบวนการเรียนรู้นั้นผู้เรียนควรได้ลงมือปฏิบัติ ได้สร้างองค์ความรู้ พ่อแม่เป็นเพียงผู้ให้การสนับสนุนและส่งเสริมในการเรียนรู้

5. ด้านความร่วมมือสนับสนุนจากรัฐ มี

ความสำคัญที่จะทำให้เกิดประสิทธิผลในการจัดการศึกษาโดยครอบครัว ดังนั้นรัฐควรร่วมมือและสนับสนุนครอบครัวในเรื่องต่างๆ ควรมีแนวคิดเชิงสร้างสรรค์ต่อครอบครัวที่จัดการศึกษาและเข้าใจถึงความตั้งใจของพ่อแม่ที่มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา และเข้าใจ ถึงหลักการจัดการศึกษาโดยครอบครัวว่ามีพื้นฐานแนวคิดที่แตกต่างจากระบบรวมทั้งปรัชญาการจัดการศึกษาของครอบครัวแต่ละครอบครัวไม่เหมือนกัน แต่ทุกครอบครัวก็มุ่งหวังให้บุตรหลานเป็นคนดีตามที่สังคมต้องการ

6. หน่วยงานในระดับกระทรวงที่มีหน้าที่กำหนดนโยบาย หน่วยงานในระดับเขตพื้นที่การศึกษาควรตอบสนองต่อความต้องการหรือเพิ่มการบริการแก่ผู้ปกครองที่จัดการศึกษาโดยครอบครัว ให้ความร่วมมือในการขออนุญาตจดทะเบียนขอจัดการศึกษาโดยครอบครัว โดยการร่วมมือกันทุกฝ่าย ทั้งฝ่ายส่งเสริมการจัดการศึกษาและฝ่ายนิเทศติดตาม วัดผลประเมินผลการจัดการศึกษา และมีแนวทางการดำเนินงานที่ไปในแนวทางเดียวกัน และให้การสนับสนุน

7. กลุ่มครอบครัวพ่อแม่ที่จัดการศึกษาโดยครอบครัวนั้น โดยพื้นฐานการศึกษาของพ่อแม่ส่วนมากนั้นมีความรู้และเข้าใจในระบบการศึกษาทั้งการศึกษาในระบบ นอกโรงเรียนและการศึกษาตามอัธยาศัย ควรมีวิสัยทัศน์ในการจัดการศึกษา และร่วมมือกับรัฐ โรงเรียน หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทางการศึกษาในการวางแผนการจัดการศึกษา การเตรียมเอกสารที่เสนอต่อสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเมื่อต้องการให้ลูกจบการศึกษาในแต่ละช่วงชั้น และการร่วมมือกับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเมื่อต้องการประเมินผลในตัวลูก

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. จากการวิเคราะห์เอกสารและการสัมภาษณ์เชิงลึกและการเข้าร่วมประชุมกับหน่วยงานทางการศึกษากับพ่อแม่ที่จัดการศึกษาโดยครอบครัว สิ่งที่มีปัญหาอุปสรรคในการจัดการศึกษาโดยครอบครัวระหว่างครอบครัวและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา คือ การจัดทำแผนการศึกษาโดยครอบครัว ดังนั้นควรศึกษาการพัฒนารูปแบบการจัดทำแผนการจัดการศึกษาโดยครอบครัว โดยการวิจัยเชิงปฏิบัติ การแบบมีส่วนร่วม โดยอาศัยความร่วมมือของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา

2. การจัดการศึกษาโดยครอบครัวของแต่ละครอบครัวมีการจัดการศึกษาที่หลากหลาย และระยะเวลาที่จัดการศึกษาบางครอบครัวมีการจัดการศึกษาดังแต่ช่วงชั้นที่ 1-3 ซึ่งพ่อแม่ต้องใช้เวลาและเสียสละในแต่ละวันเป็นอย่างมาก พ่อแม่แต่ละครอบครัวมีเหตุผลเป็นพลังผลักดันในการจัดการศึกษาให้กับลูกแตกต่างกัน ซึ่งจำนวนครอบครัวที่จัดการศึกษามีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้นเมื่อสำรวจจากการจดทะเบียนกับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ดังนั้นควรมีการศึกษาและวิเคราะห์เกี่ยวกับแนวโน้มปัจจัยด้านต่าง ๆ ที่ส่งผลหรือเป็นสาเหตุต่อการจัดการศึกษาโดยครอบครัว

เอกสารอ้างอิง

- กนกพร สบายใจ. (2550, 10 มกราคม). พ่อแม่ครอบครัวยุคใหม่. สัมภาษณ์.
กรมวิชาการ. (2541). คู่มือการเรียนการสอนรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ระดับประถมศึกษา
และมัธยมศึกษา. กรุงเทพฯ:คุรุสภาลาดพร้าว.
- ขจรศักดิ์ อินทรโสภณ. (2549). การศึกษาสภาพและปัญหาการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยครอบครัว.
วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย,
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- จินตนา ศักดิ์ภู่อารม. (2549, 25 ธันวาคม). เข้าหน้าที่สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. สัมภาษณ์.
- ชุมมาส แบ่งหอม. (2550, 10 มกราคม). นายกสมาคมบ้านเรียนไทย. สัมภาษณ์.
- บุญศิริ มีสำราญ. (2544). รูปแบบการสื่อสารภายในครอบครัวที่จัดการเรียนการสอนแบบ โฮมสคูล.
วิทยานิพนธ์นิเทศศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาประชาสัมพันธ์, บัณฑิตวิทยาลัย,
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ยุทธชัย เฉลิมชัย และอุทัยวรรณ เฉลิมชัย. (2543). รายงานการวิจัยรูปแบบการจัดการศึกษา
โดยครอบครัวในสังคมไทย. กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิค.
- ยุทธชัย เฉลิมชัย. (2550, 9 มกราคม). ผู้ปกครองที่เคยจัดการศึกษาโดยครอบครัว. สัมภาษณ์.
- ยุวดี หิรัญญ์ไพศาลสกุล. (2544). การศึกษาเด็กชายกรณีที่มีความสามารถพิเศษที่จัดการศึกษา
โดยครอบครัว. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาจิตวิทยาการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย,
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- รุจิเรข แสงจิตต์พันธ์. (2549, 26 ธันวาคม). เข้าหน้าที่สำนักพัฒนานวัตกรรม. สัมภาษณ์.
- ศรีวรรณ มีคุณ. (2546). การจัดการศึกษาโดยครอบครัวในสังคมไทย. ศึกษาศาสตรมหาวิทยาลัย
บูรพา, 14(2), 16.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2548). แนวปฏิบัติในการจัดการศึกษาทางเลือก
โดยครอบครัวและสถานประกอบการ. กรุงเทพฯ: คุรุสภาลาดพร้าว.
- _____. (2549). คู่มือการดำเนินการจัดการศึกษาโดยครอบครัว สำหรับสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาเอกสารชุดการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยครอบครัว ลำดับที่ 1. กรุงเทพฯ:
คุรุสภาลาดพร้าว.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2544). บทบาทเครือข่ายพ่อแม่ผู้ปกครองและครูใน
การร่วมพัฒนาการเรียนรู้ในสถานศึกษา กรณีตัวอย่างรูปแบบที่ประสบความสำเร็จ.
กรุงเทพฯ: คุรุสภาลาดพร้าว.
- อมรวิชช์ นาครทรรพ. (2543). การจัดการศึกษาโดยครอบครัว (โฮมสคูล) ประสพการณ์ของนานาชาติ.
กรุงเทพฯ: เซเว่น พรินต์ติ้ง.

อึ้งจันทวนิชและไพบูลย์แจ่มพงษ์. (2542). การศึกษาแนวทางการพัฒนาคุณภาพ. วิชาการ, 2(9), 44.

Dahlquist, K. L. (2002). *Home Schooling in Minnesota from the Perspective of Homeschool educators*. Abstract Retrieved June 18, 2005, from <http://www.proquest.umi.com/pqdweb>.

Danley, E. B. (1999). The Use of Scaffolding Agents in Homeschooling Learning Environments of Early Adolescents: A Case Study Conducted In Tallahassee, Florida. *Dissertation Abstracts International*, 59(7), 2231-A.